Mathilda Nostitzová.

V autě žiji kus svého života.

Na naši schůzku v sídle nadace Mathilda poblíž Václavského náměstí dorazila paní Nostitzová s nepatrným zpožděním. „Omluvte mě prosím," přivítala nás, „někdo nám stojí před vjezdem a já nemohla dlouho zaparkovat." Nejdříve jsme se divili, že se vydala ve svém Tiguanu do odpolední dopravní špičky, ale za chvíli už jsme měli jasno. Pro někoho, kdo pravidelně absolvuje jízdy z Prahy do Itálie, není jízda ucpaným centrem Prahy zas až tak velký problém.

Text **Jiří Holubec** Foto **Michael Kratochvíl, Profimedia, archiv**

V Americe bych žít nemohla. Ze všeho nejvíce jsem Češka. Manžel ze mě zkusil udělat Italku, ale neuspěl.

Se svým mužem sjezdila kus světa. A tak s ním například byla na misi v Rusku v době, kdy tam vládl Brežněv. U nás tehdy žít nemohla, pobývala tedy v Moskvě.

Nadace Mathilda rok co rok vydává kalendář ve spolupráci se známými osobnostmi. Láska k psům, nejen těm vodicím, je skoro podmínkou.

Opravdu jezdíte z Česka do Itálie autem?

Ano, jezdím. Dříve jsem zvládala i delší trasy. Ve svém žlutém kabrioletu Beetle jsem dokonce dojela z Říma až do Londýna. Dnes pravidelně cestuju mezi Prahou a Trentinem. Je to kolem 800 kilometrů a lepší dopravní prostředek než auto na tu trasu neexistuje. Zkoušela jsem i vlak, ale nebylo to ono. Jednou jsem pořádala koncert Nostitzova kvartetu v Trentinu a na tentýž termín mi přišla z Prahy pozvánka, že mám na americké ambasádě přebrat cenu nadace Via. Říkala jsem si, proč ne, jde jen o dva dny, a rozhodla jsem se, že pojedu vlakem. Měla jsem krásné kupé v lůžkovém vlaku a cestu si moc užívala až do okamžiku, kdy jsem zjistila, že vlak nabral zpoždění a přípoj v Mnichově do Prahy mi ujel. Než jsem zjistila, že si musím koupit jiný lístek, a vystála na něj frontu, tak mi ujel i druhý spoj. Zbyla mi jen jedna možnost – jet lokálním vlakem, který stavěl v každém městě. Tak jsem sice mohla zamávat své rodné Plané u Mariánských Lázní, ale do Prahy jsem dorazila pět minut před zahájením recepce. Naštěstí jsem ji stihla, protože za peníze, které se udělovaly zároveň s cenou, jsem zaplatila pronájem Španělského sálu, kde pořádáme benefiční koncerty naší nadace.

Cesta zpátky doufám proběhla v pořádku...

Myslíte? Jednak mi vlak jel v devět hodin ráno, což je pro mne něco jako těsně po půlnoci. Samozřejmě jsme nabrali zpoždění, spoj z Mnichova mi ujel a další, večerní vlak nejel vůbec, protože v Itálii začali stávkovat zaměstnanci železnic. Po noci strávené čekáním na nádraží v Mnichově jsem se zařekla, že už do vlaku nesednu a že příště poletím letadlem.

Mathilda Nostitzová

Narodila se v Plané u Mariánských Lázní. Po únoru 1948 celá rodina opustila rodné Československo. Studovala v Anglii, v Německu pracovala jako novinářka a vdala se za italského diplomata. Po návratu do Československa v roce 1990 se stala patronkou nevidomých. Prostřednictvím nadace Mathilda pomáhá finančně a organizačně při výcviku asistenčních psů, podporuje vydávání digitálních knih a pořizování komentářů k filmům.

Teď se skoro bojím, co se přihodilo tam.
Nic zvláštního. Jen než jsem se dostala z domu na letiště, tak jsem musela jet vlakem do Trentu, dalším vlakem do Verony, pak autobusem na letiště a tam mi řekli, že letadlo ještě stojí v Mnichově na letišti a bude mít čtyři hodiny zpoždění. No abych to zkrátila, na předávání ceny Gratias Agit jsem opět dorazila na poslední chvíli a pak jsem navíc celou noc nespala, protože mě delegovali, abych jménem všech oceněných poděkovala Karlu Schwarzenbergovi, a já vymýšlela, co bych mu měla dát jako dar.

A co jste mu dala?
Dostal plyšového vodicího psa. Moc se mu líbil.

Takže abychom to shrnuli, auto je pro vás nezbytná záležitost.
Já vlastně v autě žiji kus svého života. Ve svém Tiguanu mám něco jako kancelář.

V seznamu laureátů ceny Gratias Agit jste uvedená jako: „Mathilda Nostitzová – patronka zrakově postižených, ČR, Evropa". Cítíte se více jako Češka, nebo Evropanka?
Od 43 let jsem manželkou italského diplomata, který je nyní velvyslancem Suverénního řádu maltézských rytířů v ČR. Pomáhala jsem mu reprezentovat Itálii v Rusku, Rakousku, Anglii, Japonsku, Norsku, Islandu a Ománu. Přestože jsem fascinována Itálií, nemohu zapomenout na to, že jsem se narodila v Česku a že moji předkové hráli významnou roli v kulturním vývoji země. Čili rozhodně jsem Evropanka a zároveň i Češka. Podle mého názoru neexistuje důvod, aby se Čech nebo Ital necítil být zároveň Evropanem. Vždyť se Čechy nachází v samém srdci Evropy.

O to horší pro vás asi bylo, když jste v roce 1948 museli s rodinou z republiky odejít.
My jsme nemuseli odcházet. Stát nabídl otci, že může v Československu zůstat, pokud se rozvede s maminkou, která byla původem Němka. Nemělo to žádný smysl, protože maminka měla už od sňatku české občanství, ale s komunisty se nedalo diskutovat. Otec přišel domů a řekl: Balíme. Druhý den jsme seděli na nákladáku a jeli pryč.

Přes tyto nešťastné události jste alespoň mohla vyrůstat mimo komunistickou diktaturu.
Je těžké posoudit, co bylo lepší. Někdy si říkám, že bylo dobře, že jsme odešli, ale život mimo zemi, kde jste doma, je těžký. Tatínek po deseti letech v exilu umřel. Lékaři nám řekli, že steskem, že musel opustit svůj domov. Je zvláštní, že například můj bratr, kterému bylo v roce 1948 deset let, nemá k Česku zdaleka tak silný vztah jako já, které tehdy bylo dvanáct. V tak mladém věku jsou dva roky velký rozdíl a navíc jsem s ním ani s ostatními sourozenci kvůli studiu a práci dlouho nežila.

Vím, že jste studovala v Anglii...
Ve Skotsku. Známá mých rodičů tam měla velký dům, kde chovala koně a psy. Pamatuji si, že mně zakazovala se psy mluvit a hladit je, protože se to prý s cizími psy nemá. Já jsem ale stejně vstávala uprostřed noci a chodila za nimi tajně do sklepa. V Anglii jsem potom začala i pracovat. V cestovní kanceláři jsem psala dopisy ve španělštině. Pak jsem pracovala u Lufthansy, chvíli jsem dělala novinářku. Pracovat jsem musela, protože jsme neměli peníze. ›

Mathilda Nostitzová se do Čech vrací často a ráda a nic českého jí není cizí. Zde například zasedá v porotě soutěže o nejlepší knedlík.

Do jakých časopisů jste psala?
Moje novinářská kariéra měla úplně opačný průběh, než bych si představovala. Šlo to doslova z kopce. Začínala jsem u Der Spiegelu, pak jsem dělala módní redaktorku v časopisu Constance a končila jsem jako editorka časopisu Quick. Odtud jsem ale odešla ve chvíli, kdy se na obálkách začaly objevovat holky bez šatů. Měla jsem pak nabídku jít pracovat do frankfurtské pobočky British Airways. Na pohovor jsem už ale šla s tím, že místo nemohu přijmout, protože jsem potkala svého budoucího muže. Loučili jsme se s tím, že jestli prý to manželství nevyjde, tak ať se ozvu...

Váš manžel je diplomat, se kterým jste absolvovala řadu misí, a hned první byla na italské ambasádě v Moskvě. Jak jste se tam cítila?
Bez přehánění to bylo tak hrozné, že to cítím dodneška. Bylo to v roce 1972, kdy vládl Brežněv. Pamatuji si, že jsme na první dovolenou jeli do Mnichova. Přišli jsme v hotelu do pokoje a manžel automaticky zapnul rádio, televizi a otevřel všechny kohoutky v koupelně. Já na něj koukala a říkám mu: „Mario, už nejsme v Moskvě, tady nás odposlouchávat nikdo nebude." V takovém neustálém strachu jsme žili dva roky a osm měsíců.

Na kterou zemi naopak vzpomínáte nejraději?
Úžasné bylo Japonsko. Můj muž mluví japonsky, takže jsme se tam dobře orientovali. Mohli jsme cestovat a víkendy trávit v přírodě v horách u jezera a k večeři si péct čerstvé pstruhy.

V Japonsku by bylo namístě spíše pstruží suši...
Já suši dlouho nemohla přijít na chuť. To byl problém, protože náš první byt stál v tokijské čtvrti, kde se restaurace na suši specializovaly a nic jiného tam nebylo k dostání. Než jsem si na ně zvykla, tak jsem si objednávala ústřice. Manžel se děsil. Prý že nevydělává tolik peněz, abych mohla každý večer jíst ústřice.

Nostitzové

Starobylý hornolužický rod, nejstarší záznamy o jeho předcích pocházejí z 12. století. V Čechách se jako první usadil Hanuš z Nostic v roce 1528, ovšem do naší historie daleko více zasáhla linie, která přišla do Čech z Horního Slezska. Roku 1631 byli Nostitzové povýšeni do panského stavu, roku 1673 přijati do kolegia říšských hrabat. Rodina se posléze rozdělila na linii Nostitz-Rieneck a linii rokytnickou, která vlastnila zámek v Plané u Mariánských Lázní, kde se narodila a vyrůstala Mathilda Nostitzová.

Nostitzové byli podporovatelé a sběratelé umění a významně přispěli k emancipačním a kulturním snahám českého národa. V Nostitzově paláci (dnešní Ministerstvo kultury ČR) vybudovali rozsáhlou obrazárnu a knihovnu. Jako knihovník a učitel zde pracoval například autor české mluvnice Josef Dobrovský, první profesor češtiny na pražské univerzitě František Martin Pelcl a zakladatel českého zeměpisu Jaroslav Schaller. Nejvyšší purkrabí a prezident královského gubernia František Antonín Nostic postavil divadlo na Ovocném trhu (dnešní Stavovské). V roce 1948 byla rodina Nosticových donucena k emigraci. Dnes žijí její členové převážně v Rakousku.

Právě dokončujeme kalendář na rok 2014, který vyjde s podporou Volkswagenu.

Na další misi v Norsku jste se pak seznámila s výcvikem slepeckých psů.
V Norsku jsem jednoho dne potkala paní s krásným labradorem, dala se s ní do řeči a zjistila, že v Oslo žije pan Anderson, který má školu vodicích psů. Pozvala jsem ho na večeři k nám na ambasádu a tak začala naše dlouhodobá spolupráce. Zajímavé bylo, že když přišel, tak řekl, že ten dům zná. Cvičil totiž nejenom vodicí psy, ale i psy, kteří čichem dokážou odhalit skrytou hnilobu dřevěných staveb. Celou ulici, ve které stála ambasáda, on sám se svými psy kontroloval. Tím si mimochodem získal mého manžela, kterého jinak psi moc nezajímali.

Přivedl vás norský chovatel na nějakou novou metodu?
Kladl důraz na to, že v poslední fázi výcviku, která trvá asi tři týdny, mají pes, cvičitel a nevidomý žít společně. V našem centru v Jinonicích jsme proto podle norského vzoru postavili garsonky, kde mohou tuto výcvikovou fázi nevidomí s cvičitelem absolvovat.

Jak jste se vlastně dostala k práci pro nevidomé?
Naše rodina vždy pomáhala nevidomým. Babička Lobkowitzová a moje maminka chodily pravidelně číst nevidomým pacientům do nemocnice. Můj otec také špatně viděl. S Tyfloservisem a se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých jsem se seznámila na dobročinném koncertě, který pořádali Josef Suk a violoncellistka Michaela Fukačová. S tou jsem se mimochodem seznámila ještě v Japonsku. Po koncertě jsem se dala do řeči s panem Krapkou a panem Švecem z unie. Naše spolupráce začala koncertem japonského nevidomého klavíristy ve Španělském sále.

Myslím, že jste musela dělat víc. Jinak byste nebyla předsedkyní čestné rady Sjednocené organizace nevidomých.
Na tu volbu si pamatuji. Přivítali mě na ní všichni členové rady a předali mi dar. Já měla ještě zažité zvyklosti z Japonska, kde je proti bontonu otvírat dar před člověkem, který vás obdaroval. Nicméně tady jsem krabici s darem otevřela a lidé, co mě při tom viděli, mi říkali, že jsem byla bílá jako stěna. V krabici byla starožitná skládací bílá hůl. Já si v té chvíli uvědomila, že mi dali darem to nejcennější, co nevidomý člověk má. Věc, prostřednictvím které vidí.

Už dvacet let pomáháte nevidomým prostřednictvím nadace Mathilda. Podporujete chov a výcvik vodicích psů, vydávání digitálních knih pro nevidomé, pomáháte zrakově postiženým hudebníkům... Čím se nadace zabývá právě teď?
Teď právě dokončujeme kalendář na rok 2014, který vyjde s podporou českého zastoupení značky Volkswagen. Je už pátý v řadě, výtěžek z jeho prodeje půjde na podporu chovu vodicích psů.

Napadá mě – máte vy sama psa?
Jednoho? Já mám čtyři! Dva jsem přivezla z Ománu, kde manžel působil jako ambasador. Pak mám velkého křížence irského vlkodava od tety Lobkowitzové na hlídání a labradora, kterého jsem původně vezla do Trentu tetě. Už v Mnichově jsem věděla, že nám zůstane, protože se do něj manžel zamiloval.

Předpokládám ale, že na vás čekají doma v Itálii. Nebo vás doprovázejí na jízdách autem?
Čekají doma. Když občas některého vezmu na nákup, tak na něj pak ostatní žárlí. Smečka má zůstávat pohromadě.